

СТРУКТУРА АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Цехан Д. М., Падалка Л. О.

Метою статті є визначення та характеристика типових структурних елементів аналітичних досліджень, які здійснюються у процесі протидії злочинності. Наголошено на зростанні ролі інформації в організації усіх соціальних процесів та діяльності державних інституцій. Звернута увага на необхідність пошуку нових моделей роботи з інформацією, які забезпечують функціонування складних систем. Констатовано, що у правоохоронній системі робота з інформацією мала, переважно, реєстраційний характер, а сьогодні зміст такої діяльності зміщується у бік формування відповідних циклів розвідувальної аналітики. У роботі використана методологія системно-структурного підходу щодо аналізу змісту аналітичного циклу. Виокремлено та охарактеризовано початковий структурний елемент аналітичної роботи - формування запиту. Визначено різновиди запитів, які подаються для аналітичного дослідження, та сформульовано їх функціональне призначення. Детально проаналізовано особливості визначення системи інформаційних джерел, які використовуються в аналітичній роботі. Із використанням методології теорії систем охарактеризовано ознаки системи інформаційних джерел, які використовуються під час проведення аналітичних досліджень. Як окремий структурний елемент виокремлено оцінку джерел інформації та визначення структури цього процесу. Охарактеризовано зміст аналітичної компетентності суб'єктів, які залучаються до проведення таких аналітичних досліджень. Додатково окреслено функціональну спрямованість кожного типу аналітиків під час проведення таких досліджень та наголошено на необхідності систематичного залучення аналітиків «великих даних» під час формування стратегії протидії злочинності. Особливу увагу звернута на визначення методології аналітичної роботи, а також формування кінцевих аналітичних продуктів.

Ключові слова: інформація, злочинність, аналітична робота, виявлення злочинів, розслідування, протидія, аналітика, аналітик, джерело інформації.

Tsekhan D. M., Padalka L. O. The structure of analytical activity during crime prevention

The purpose of the article is to define and characterize the typical structural elements of analytical studies that are carried out in the process of countering crime. The growing role of information in the organization of all social processes and activities of state institutions is emphasized. Attention is drawn to the need to find new models of working with information that ensure the functioning of complex systems. It was established that in the law enforcement system work with information was mainly of a registration nature, and today the content of such activity is shifting towards the formation of relevant cycles of intelligence analytics. The work uses the methodology of the system-structural approach to the analysis of the content of the analytical cycle. The initial structural element of analytical work - the formation of a request - has been singled out and characterized. The types of requests that are submitted for analytical research are defined and their functional purpose is formulated. The peculiarities of defining the system of information sources used in analytical work are analysed in detail. Using the methodology of systems theory, the characteristics of the system of information sources used during analytical research are characterized. Evaluation of information sources and determination of the structure of this process is singled out as a separate structural element. The content of the analytical competence of the subjects who are involved in conducting such analytical studies is characterized. In addition, the functional orientation of each type of analyst during the conduct of such studies is outlined and the need for systematic involvement of "big data" analysts during the formation of a crime prevention strategy is emphasized. Particular attention is paid to the definition of the methodology of analytical work, as well as the formation of final analytical products.

Key words: information, crime, analytical work, detection of crimes, investigation, counteraction, analytics, analyst, source of information.

Постановка проблеми та її актуальність. Однією із концептуальних характеристик сучасного суспільства, яка здійснює перманентну трансформацію усіх його сфер, є зростання ролі інформації, інформаційних продуктів та інформа-

ційних процесів в усіх напрямках життєдіяльності. Безумовно, протягом усього історичного розвитку соціуму та формування усіх суспільних інституцій та державних утворень інформація відіграла одну із ключових ролей. Водночас кардинальні зміни щодо обсягів інформаційних продуктів, їх якості та методології роботи із ними висувають питання оптимізації інформаційних процесів на перший план та змушують здійснювати постійний пошук ефективних моделей її отримання та використання у діяльності різних суб'єктів. Значним чином це пов'язано із необхідністю створення та організації роботи складних систем, які повинні характеризуватись такими ознаками, як антикрихкість [4], динамічність, адаптивність та швидке реагування на зміни навколишнього середовища та вихідних даних, які впливають на роботу системи.

У контексті нашого дослідження особливу увагу необхідно звернути на функціонування двох соціальних систем - злочинності та правоохоронної системи. При цьому наголосимо, що ми підтримуємо позицію дослідників, які розглядають злочинність як відповідну складну систему [6], а не просту сукупність злочинів, вчинених за певний період на відповідній території.

Принагідно наголосити, що у функціонуванні правоохоронної системи процесам роботи з інформацією також приділялась значна увага, про що свідчить зростання рівня технологічного забезпечення правоохоронних органів та кількість наукових розвідок щодо оптимізації цього напрямку роботи. Необхідно звернути увагу на те, що філософія роботи з інформацією у правоохоронних органах тривалий час мала реєстраційний характер та орієнтувалась на формування інформаційних масивів для забезпечення боротьби зі злочинністю, хоча на рівні наукових досліджень потреба зміни методології інформаційної роботи обґрунтовувалась вченими протягом багатьох років, зокрема акцентувалась увага на необхідності посилення аналітичної складової частини в інформаційних процесах під час протидії злочинності [1; 5]. Водночас перманентне реформування правоохоронної системи лише наразі гостро поставило питання щодо необхідності формування правоохоронної діяльності керованої розвідувальною аналітикою [2].

Фактично новою концептуальною моделлю є посилення розвідувальної та аналітичної функції у роботі правоохоронних органів, які у своєму поєднанні забезпечують кумулятивний ефект у вирішенні складних стратегічних задач. Тому

можна стверджувати, що пріоритет правоохоронних інституцій зміщується на формування концепту аналітичної розвідки та її прикладне застосування у боротьбі зі злочинністю.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У різні часи проблематика аналітичних досліджень під час протидії злочинності досліджувалась С.В. Албулом, О.Ю. Бусол, О.М. Зайцем, З.Б. Живком, О.О. Мельніковою, В.А. Некрасовим, Н.І. Спорадик, О. Фаріон та іншими науковцями. Водночас, незважаючи на наявність окремих наукових робіт, актуальним залишається визначення структури аналітичних досліджень у діяльності правоохоронних органів.

Метою цієї статті є виокремлення та характеристика структурних елементів аналітичної діяльності під час протидії злочинності.

Викладення основного матеріалу. Аналізуючи сутність аналітичної роботи, на нашу думку, слушно використати структурний підхід та проаналізувати її зміст крізь призму характеристики її структурних елементів. Аналітичне опрацювання матеріалів практики свідчить, що початковим структурним елементом такої діяльності є *формування запиту*, тобто орієнтування виконавця щодо: а) об'єкта аналітичного вивчення; б) складових частин об'єкта, які потребують пріоритетного та детального вивчення; в) меж вивчення об'єкта (хронологічних, територіальних тощо); г) форми представлення інформації за результатами такого вивчення. Необхідно звернути особливу увагу, що форма представлення інформації прямо корелює із метою її подальшого використання (прийняття управлінських рішень, формування доказів у межах кримінального провадження, накопичення даних для можливого подальшого використання у відповідних оперативно-тактичних ситуаціях).

Зважаючи на досвід використання методів аналітичної роботи та кримінального аналізу, сформовані запити можна розподілити на дві групи залежно від рівня задач, для вирішення яких потрібен конкретний інформаційний продукт сформованих за їх результатами.

По-перше, стратегічний (управлінський запит), який зорієнтований на отримання аналітичного продукту із метою вирішення довготривалих та стратегічних завдань протидії злочинності. Як правило, метою формування стратегічних запитів є забезпечення інформаційно-аналітичної підтримки управлінських рішень щодо стратегічного прогнозування тенденцій розвитку оперативної обстановки на окремих територіях чи за лініями

роботи відповідного підрозділу, зокрема: а) можливих змін структури та динаміки злочинності, що зумовлено політичними чи соціально-економічними чинниками; б) посилення криміногенних процесів у відповідних сферах та регіонах, зокрема внаслідок прибуття на постійне проживання суб'єктів підвищеного злочинного впливу; в) виникнення нових моделей злочинної діяльності;

1) структурно-функціональна організація та штатне забезпечення відповідних правоохоронних органів у перспективі їх розвитку та системи вирішуваних задач;

2) виокремлення пріоритетних об'єктів для оперативного обслуговування та формування оперативних позицій;

3) формування системи превентивних заходів, які спрямовані на недопущення розвитку негативних тенденцій злочинності на відповідній території чи за лінією роботи, зокрема превентивне агентурно-оперативне перекриття потенційно криміногенних об'єктів та територій.

По-друге, тактичний запит, який спрямований на отримання інформаційно-аналітичного продукту щодо конкретного об'єкта оперативної уваги чи кримінального провадження. Метою таких запитів є інформаційна підтримка прийняття та подальшої реалізації оперативно-тактичних рішень. Опрацювання матеріалів практики свідчить, що типовими предметами таких запитів є: деталізація організаційно-структурної побудови злочинних угруповань; матриці залежностей та зв'язків між учасниками злочинних угруповань та іншими суб'єктами; матриці взаємозв'язків між суб'єктами господарської діяльності та фізичними особами; моделі фінансових операцій, які використовуються у протиправній діяльності; елементи інфраструктури злочинної діяльності, які у сукупності утворюють самостійну забезпечувальну систему.

Продовжуючи, необхідно відзначити, що наступним структурним елементом аналітичної діяльності є *визначення системи інформаційних джерел*, які будуть обробляться під час виконання відповідного аналітичного запиту. Фактично у даному випадку можна говорити про процес консолідації інформаційних джерел - формування аналітиком на основі власного професійного досвіду, сутності аналітичного запиту та методології аналітичної діяльності системи інформаційних джерел, які використовуються для вирішення завдання. На нашу думку, необхідно наголосити, що у разі консолідації інфор-

маційних джерел формується не їх сукупність, а саме система, оскільки такі інформаційні джерела перебувають у відповідних взаємозв'язках. Так, використовуючи положення теорії систем, на нашу думку, можна сформулювати основні параметри, які характеризують систему джерел інформації, яка сформована внаслідок їх консолідації. Перш за все, вважаємо, що на початковому етапі параметром такої системи є *невпорядкований характер* її елементів, оскільки, консолідуючи відповідні джерела інформації у систему на початковому етапі, аналітик не вибудовує чітку структуру взаємозв'язків між джерелами інформації, а основним критерієм для їх консолідації є наявність інформації, котра стосується об'єкта аналітичного пізнання. У процесі роботи з відповідними джерелами вказана система набуває *впорядкованого характеру*, де порядок розташування інформаційних джерел та послідовність їх дослідження набуває концептуально важливого значення для формування якісного аналітичного продукту. Наступним параметром такої системи, на нашу думку, є *структурно-багатомірний характер*, оскільки взаємозв'язки між відповідними джерелами інформації можуть змінюватись із високим рівнем варіативності, а не лише за лінійною чи точковою траєкторією трансформації. Крім того, невід'ємним параметром такої системи є *безпосередність участі елементів*, оскільки усі інформаційні джерела напряму включені до системи та безпосередньо досліджуються аналітиком. Продовжуючи виокремлення параметрів такої системи, слушно звернути увагу на її *регенеративність*, тобто здатність переважної більшості джерел інформації до відновлення у разі їх втрати чи неможливості роботи із ними з об'єктивних причин, наприклад, у випадку включення до інформаційної системи інформаційних продуктів, які сформовані за результатами роботи з ідеальними джерелами інформації, у випадку їх втрати чи об'єктивної неможливості роботи із ними вказані об'єкти можуть бути відновлені шляхом: а) повторної роботи з ідеальним джерелом інформації та отриманням інформаційного продукту, який знову включається до системи; б) включення безпосередньо до системи ідеального джерела та подальшої роботи із ним. Необхідно звернути увагу, що регенеративність такої системи не є абсолютним параметром, особливо у разі консолідації інформаційних джерел для формування аналітичних продуктів за запитом тактичного рівня, оскільки втрата окремих джерел інформації може бути безповоротною, напри-

клад, дистанційне знищення відповідної системи цифрових даних шляхом віддаленого доступу, які стосуються окремих протиправних фінансових операцій та відображають структуру технології конкретної злочинної діяльності. Далі необхідно звернути увагу на такий параметр, як *можливість розчленування системи інформаційних джерел*, адже єдиним прикладом системи, розчленування якої неможливо, є система, яка утворюється із одного елемента. Вказаний параметр є особливо важливим у контексті аналітичного опрацювання системи інформаційних джерел, оскільки дозволяє аналітикам ділити вказану систему на підсистеми меншого рівня за тематичними напрямками та диференціювати аналітичне дослідження, оптимізуючи хронологічні параметри його проведення та підвищуючи якість кінцевого аналітичного продукту за рахунок використання моделей вузькопрофільного аналізу, наприклад виокремлення із системи злочинної діяльності загалом окремої підсистеми, яка пов'язана із функціонуванням фінансової інфраструктури конкретного злочинного угруповання та можливість її дослідження профільним фінансовим аналітиком, що значно підвищує якість кінцевого аналітичного продукту. Також необхідно звернути увагу, що досліджувана нами система характеризується параметром *складності*, оскільки структурно складається із інших підсистем, які характеризуються схожою структурою, наприклад, консолідація інформаційних джерел та формування їх системи з метою вирішення запиту щодо аналітичного опрацювання та оцінки діяльності організованого злочинного угруповання передбачає обов'язкове включення до неї матеріалів наявних кримінальних проваджень та оперативно-розшукових справ, які також є відвідними системами нижчого рівня, для яких характерні аналогічні параметри, що й для сформованої загалом системи. Не менш важливим параметром досліджуваної системи є її *детермінованість*, оскільки її системоутворюючий показник такий, що у разі наявності окремих елементів системи можна визначити й інші елементи, наприклад, за наявності кримінального провадження, зважаючи на законодавчі норми та практику роботи правоохоронних органів, автоматично визначаються й інші елементи цієї системи: а) матеріали оперативно-розшукової справи; б) матеріали наглядового провадження; в) інформаційні системи різного призначення тощо. При цьому необхідно наголосити, що сформована за результатами консолідації інформаційних джерел система матиме сильно детермінований характер

у контексті можливості визначення відсутніх елементів (інформаційних джерел) через аналіз уже виявлених та включених до системи.

Крім того, в окремих випадках, зокрема у разі вирішення завдань тактичного кримінального аналізу, сформована система інформаційних джерел буде характеризуватись параметром *центрованості*, оскільки під час вирішення аналітичного завдання для аналітика існуватиме центральний елемент такої системи (кримінальне провадження, оперативно-розшукова справа), а взаємозв'язки між іншими елементами можуть визначатись виключно крізь призму їх зв'язків із центральним елементом системи. Останнім параметром такої системи є її *субстратна відкритість (незавершеність)*, адже процес консолідації інформаційних джерел може тривати протягом усього аналітичного циклу, і, відповідно, система постійно може доповнюватись новими елементами.

Наголосимо, що, як свідчить практика, відповідна система джерел перебуває у прямій залежності від віднесення аналітиком відповідного запиту до конкретної класифікаційної групи, зокрема визначення стратегічного чи тактичного характеру запиту, оскільки система джерел інформації, яка повинна забезпечити вирішення такого запиту, матиме суттєві відмінності. Так, наприклад, під час вирішення запиту, який спрямований на інформаційну підтримку розв'язання тактичних завдань кримінального переслідування, основними джерелами інформації, як свідчить проведене дослідження, є: а) безпосередньо матеріали кримінального провадження; б) матеріали оперативно-розшукових справ та інші матеріали, сформовані за результатами роботи оперативних підрозділів; в) архівні кримінальні провадження та оперативно-розшукові справи, якщо вони стосуються об'єкта поточного аналізу; г) поточні кримінальні провадження, у межах яких здійснювалось пізнання аналогічних явищ чи процесів. Слушно звернути увагу, що використання інших поточних кримінальних проваджень як джерел інформації спрямоване на вирішення таких задач: *по-перше*, визначення можливих зв'язків між окремими об'єктами та явищами з метою формування комплексного об'єкта для подальшого пізнання; *по-друге*, використання методів аналогії та екстраполяції для пізнання конкретного досліджуваного об'єкта.

Логіка системності інформаційної роботи передбачає, що наступним структурним елементом аналітичної діяльності є *оцінка попередньо*

визначеної системи джерел інформації, яка також має свою власну внутрішню структуру:

1) визначення достатності джерел інформації, які утворюють відповідну систему для подальшої аналітичної роботи;

2) ранжування джерел інформації, які формуються у систему за рівнем їх надійності. У контексті цього особливу складність становить ранжування ідеальних джерел інформації, оскільки їх сприйняття конкретних даних завжди супроводжується суб'єктивним фактором, на що звернута увага й у відомчих нормативно-правових актах, які зобов'язують здійснювати обов'язкову перевірку агентурної інформації за допомогою інших інструментів оперативно-розшукової діяльності;

3) визначення потреби включення до відповідної системи додаткових джерел інформації для вирішення аналітичної задачі. При цьому у випадку необхідності таких дій аналітик визначає: а) інформаційне джерело, яке необхідно додатково залучити; б) мету залучення такого джерела; в) можливість доступу до такого джерела тощо.

Оцінка сформованого аналітику запиту, а також відповідної системи джерел інформації, які будуть опрацьовуватись, формує наступний структурний елемент аналітичної діяльності - *визначення кількості та спеціалізації суб'єктів, які будуть залучені до аналітичної роботи*. Необхідно зауважити, що незалежно від вузької спрямованості залучених суб'єктів основною вимогою до них є наявність аналітичної компетенції як загальної. У даному випадку під аналітичною компетенцією, на нашу думку, необхідно розуміти систему екстрафункціонального забезпечення аналітичних функцій фахівця певного напрямку, яка полягає у готовності та здатності до аналітичної роботи, а також набір особистих якостей фахівця.

Аналіз типових запитів, які формуються у системі правоохоронних органів під час реалізації функцій протидії злочинності, дозволяє виокремити типи аналітиків залежно від їх компетенції та спеціалізації, які залучаються для вирішення завдань різного рівня складності:

1) *фінансові аналітики* - суб'єкти спеціальних знань у сфері економіки та фінансових процесів, а також особливостей роботи фінансово-господарських інституцій різних типів. У сфері правоохоронної діяльності основними завданнями таких аналітиків є: а) побудова варіативних та асоціативних матриць щодо взаємозв'язків економічних агентів; б) встановлення схеми та моделей фінансових операцій, які здійснюються еко-

номічними агентами, зокрема й протиправного характеру; в) оцінка та розроблення ймовірних моделей злочинної діяльності у сфері економіки; г) формування алгоритмів та моделей документування злочинної діяльності економічної спрямованості; д) формування пропозицій, спрямованих на профілактику економічної злочинності у довготривалій перспективі;

2) *аналітики сфери високих інформаційних технологій* - суб'єкти спеціальних знань у сфері високих інформаційних технологій та роботи із цифровою інформацією. Щодо такої категорії, то їх основним завданням є: а) пошук, верифікація та систематизація цифрових даних для їх подальшого аналітичного опрацювання; б) розроблення ретроспективних та перспективних моделей окремих явищ та процесів; в) визначення тенденцій та взаємозв'язків між розвитком високих інформаційних технологій та окремими формами злочинної діяльності, зокрема й у сфері економіки. Принагідно наголосити, що аналітичні компетенції таких осіб мають доволі універсальний характер та останні беруть участь у більшості аналітичних досліджень, де їх функції можуть бути класифіковані на: *основні* - вирішення за допомогою наявних у суб'єкта спеціальних знань та компетентностей основного завдання аналітичного запиту; *додаткові* - консолідація інформаційних джерел та продуктів для забезпечення роботи аналітиків іншої спеціалізації;

3) *поведінкові аналітики* - суб'єкти спеціальних знань у сфері психології та поведінкового аналізу осіб та груп. У криміналістичній літературі такий клас спеціалістів отримав назву «профайлери». У нашому дослідженні ми не акцентуємо на функціональній спрямованості поведінкових аналітиків, оскільки це питання ґрунтовно досліджено в літературі.

Нині практика роботи правоохоронних органів свідчить про постійне зростання управлінського запиту щодо розроблення прогнозів та побудови моделей розвитку різних форм злочинності, оцінки її потенційної структури та динаміки, що у довгостроковій перспективі забезпечує своєчасне прийняття необхідних нормативно-правових актів та структурно-функціональної перебудови правоохоронних органів з метою превентивного реагування на окремі негативні тенденції та зміни. Безумовно, що побудова таких моделей передбачає необхідність роботи із масштабною кількістю даних, які відображають різні показники та індикатори суспільного та економічного розвитку і, у своїй сукупності, можуть забезпечити побудову

реалістичних прогнозів щодо розвитку криміногенної ситуації у державі загалом, а також в окремих регіонах чи за напрямками роботи конкретного правоохоронного органу. Зважаючи на це, у системі правоохоронних органів зростає запит на *аналітиків «великих даних»* - суб'єктів, які володіють достатніми аналітичними компетентностями роботи з великими масивами не пов'язаних між собою даних з метою інформаційної підтримки прийняття стратегічних управлінських рішень.

Наголосимо, що у практиці роботи вітчизняних правоохоронних органів такий тип аналітики і, відповідно, використання таких фахівців не набув значного поширення, але впровадження таких управлінських практик, на нашу думку, забезпечить вирішення відповідної системи стратегічних завдань правоохоронної системи, зокрема: а) ініціювання через уповноважених суб'єктів прийняття відповідних нормативно-правових актів та внесення змін до наявної законодавчої бази з метою формування рубіжної стратегії протидії злочинності, де початковим елементом виступає належне правове забезпечення правоохоронної практики; б) структурно-функціональну перебудову правоохоронних органів з урахуванням тенденційних змін у структурі злочинності для забезпечення готовності правоохоронної системи реагувати на потенційні виклики та загрози; в) розроблення управлінських рішень в межах чинної моделі правоохоронної системи, які спрямовані на її швидку адаптацію до нових умов та здатність реагувати на раптові виклики.

Водночас необхідно звернути увагу на те, що система суб'єктів, які залучаються для проведення аналітичних досліджень, не завжди включає лише аналітиків, а зумовлюється особливостями функціональної організації відповідної аналітичної структури, яка, на нашу думку, може мати декілька моделей роботи: *по-перше*, весь аналітичний цикл забезпечується однією групою суб'єктів, які забезпечують отримання інформації, аналіз інформації та формування кінцевого аналітичного продукту; *по-друге*, розподілений аналітичний цикл, який передбачає розподіл обов'язків щодо безпосереднього отримання інформації та її аналізу. У даному випадку аналітик працює виключно із наданими йому ззовні даними і не здійснює самостійне отримання додаткової інформації, оскільки його функціональна спрямованість та навички не забезпечують такої можливості. Так, як свідчить практика, аналітики різних типів не отримують інформацію негласного характеру самостійно й ініціативно, за виключенням даних, які містяться у відповідних інформаційних маси-

вах оперативного призначення, сформованих у правоохоронних органах. У даному випадку обов'язок щодо забезпечення необхідними джерелами негласної інформації покладається на інших суб'єктів, зокрема працівників оперативних підрозділів, у той час коли аналітик може лише координувати напрями пошукової роботи щодо отримання додаткових даних.

Продовжуючи, необхідно відзначити, що наступним структурним елементом аналітичної роботи є *визначення методології* роботи з інформацією та опрацювання відповідної системи даних, яка значною мірою зумовлюється сутністю початкового запиту та необхідністю отримання конкретного аналітичного продукту за результатами роботи. Не вдаючись до детального аналізу сутності методології, необхідно відзначити, що в контексті аналітичного пізнання окремих явищ та процесів у правоохоронній практиці нами підтримується теоретичний підхід щодо необхідності застосування плюралістичного підходу щодо структури методології проведення аналітичних досліджень. Як відзначає М.В. Костицький, методологія як учення необхідна науковцеві для розвитку наукового світогляду і він не обов'язково мусить бути «правовірним» натурфілософом, позитивістом, діалектиком, психоаналітиком, синергетиком тощо. Нехай спочатку така «власна» методологія виглядає як мозаїчна еkleктика, але за достатнього доопрацювання вона може стати «естетичною» світоглядною системою конкретного дослідника, який досліджує певний предмет дійсності. Хоча може виникнути ситуація, коли вона (методологія) і не досягне рівня стрункої світоглядної системи. А можливо, це й не потрібно в усіх без винятку випадках. Головне, щоб «палітра методів» дала конкретний теоретичний чи практичний результат. Думка про те, що «правильна» формула методології дає змогу отримати об'єктивний та істинний результат пізнання, є застарілою і лише гальмує процес пізнання дійсності. Немає «правильних» і «об'єктивних» методологій. Існує методологія як світоглядна система кожного конкретного вченого, тобто вона завжди суб'єктивна [3].

Ключовим елементом у структурі аналітичної діяльності є *безпосереднє аналітичне опрацювання інформаційних джерел* як системний та послідовний процес застосування відповідним суб'єктом методології аналітичної дослідження для пізнання відповідного об'єкта відповідно до предмета запиту з метою формування запитуваного інформаційного продукту. Загалом такий

Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення

процес крізь призму діяльнісного підходу структурно охоплює: а) суб'єкта аналітичної діяльності; б) об'єкт аналітичної діяльності; в) методологію необхідну для вирішення конкретного аналітичного завдання; г) систему послідовних дій щодо використання аналітичної методології з метою пізнання відповідного об'єкта.

Поряд із цим необхідно зауважити, що вказаний процес в окремих випадках може включати й відповідні технічні засоби та програмне забезпечення з метою автоматизації окремих аналітичних процесів шляхом застосування спеціально розроблених алгоритмів.

Заключним структурним елементом аналітичної розвідки є *формування інформаційного продукту та передача його замовнику*.

Висновки. Підсумовуючи, зауважимо, що виокремлені та охарактеризовані нами структурні елементи є більш типовими та загальними, ніж аналітичні дослідження, які проводяться у правоохоронних органах. Водночас у конкретних ситуаціях за наявності специфічних запитів на аналітичні продукти вказана структура може мати інший характер, зокрема виглядати більш деталізовано.

Література

1. Бусол О.Ю. Організація аналітичної розвідки в оперативних підрозділах МВС України: дис... канд. юрид. наук : 21.07.04. Київ, 2009. 260 с.

2. Довідник керівника поліції - поліцейська діяльність, керована розвідувальною аналітикою / ІЛР : навчальний посібник / Користін О.Є., Пефтієв Д.О., Пеньков С.В., Некрасов В.А. ; за заг. ред. Вербенського М.Г. Київ : «Видавництво Людмила», 2019. 120 с.

3. Костицький М.В. Про діалектику як методологію юридичної науки. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2012. № 1. С. 3-17.

4. Талєб Н.Н. Антихрупкість. Как извлечь выгоду из хаоса. Москва : КоЛибри, Азбука-Аттикус. 2016. 768 с.

5. Цехан Д.М. Використання високих інформаційних технологій в оперативно-розшуковій діяльності органів внутрішніх справ: монографія. Одеса : Юридична література, 2011. 216 с.

6. Цехан Д.М. Оперативно-розшукова протидія злочинності у місцях позбавлення волі : монографія. Одеса : Юридична література, 2021. 296 с.

*Цехан Д. М.,
доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики Національного
університету «Одеська юридична академія»*

*Падалка Л. О.,
аспірантка кафедри
криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ*